

Клименюк Наталія Василівна

ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СЛУХАЧІВ “УНІВЕРСИТЕТУ ТРЕТЬОГО ВІКУ” В УМОВАХ БІБЛІОТЕКИ

Анотація. У статті представлено досвід підтримки соціальної активності людей похилого віку шляхом співпраці громадської організації “Освітній центр “Університет третього віку” та науково-педагогічної бібліотеки в місті Миколаєві.

Ключові слова: люди похилого віку, соціальна активність, бібліотека, “університет третього віку”.

Клименюк Наталья Васильевна

ПОДДЕРЖКА СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СЛУШАТЕЛЕЙ «УНИВЕРСИТЕТ ТРЕТЬЕГО ВОЗРАСТА» В УСЛОВИЯХ БИБЛИОТЕКИ

Аннотация. В статье представлен опыт поддержки социальной активности пожилых людей путем сотрудничества общественной организации “Образовательный центр “Университет третьего возраста” и научно-педагогической библиотеки в городе Николаеве.

Ключевые слова: люди пожилого возраста, социальная активность, библиотека, “университет третьего возраста”.

Klimenyuk Natalia Vasyliiva

SUPPORT SOCIAL ACTIVITY listeners "UNIVERSITY OF THE THIRD AGE" UNDER THE LIBRARY

Summary. This paper presents the experience in supporting of older people's social activity through cooperation between NGO “Education Center “The University of the Third Age” and Nikolaev scientific and educational library.

Key words: elderly, social activity, Library, “University of the Third Age”.

Постановка проблеми

Актуальність статті зумовлена обмеженістю наукових досліджень з підтримки соціальної активності людей похилого віку після їх виходу на пенсію. Адже, наприкінці ХХ століття демографічна ситуація в корені змінилася: вікова структура населення характеризується малою чисельністю дітей, осіб молодого і зрілого віку, натомість – високою чисельністю осіб старших вікових груп. Проблема соціальної роботи із людьми похилого віку знаходиться в центрі уваги, оскільки ця категорія людей не відчуває моральної підтримки, вони є ніби відокремленими в сучасному суспільстві від повноцінного життя. Мета новостворених “університетів третього віку” полягає в тому, щоб підтримати фізичні сили людей похилого віку, підвищити освітній рівень пенсіонерів, активізувати їхній творчі здібності, інтереси, схильності, що сприятиме збереженню та підвищенню їхньої соціальної активності.

Виклад основного матеріалу

Вивченням проблем людей похилого віку в сучасному суспільстві займаються сучасні дослідники в галузі соціальної роботи, такі як: Т. Семигіна, І. Мигович, І. Грига, Л. Погребна та ін. Питання соціальної активності вивчаються науковцями з різних поглядів. Філософи С. Бутенін, Л. Мітрохін та інші розглядають соціальну активність як особливу форму взаємодії суб'єкта з навколишнім середовищем. Поняття “соціальної активності особистості” в психологічному плані такими психологами, як Л. Божович, Л. Славіна та інші розкривається під кутом зору уявлень про природу якості особистості як системи дій, потреб і мотивів поведінки. З погляду соціології розвиток соціальної активності особистості відбувається внаслідок засвоєння суспільних цінностей у процесі спілкування (Ч. Кулі, У. Томас), освоєння соціальних ролей (А. Бандура, П. Бергер, Г. Тард), гуманного ставлення до навколишнього світу (К. Роджерс, Е. Фромм, В. Франкл та ін.) У педагогіці питання соціальної активності досліджувалося багатоаспектно: як головне в характеристиці особистості – суб'єкта суспільних відносин (Т. Коннікова та ін.), як міра прояву соціальної дієздатності людини (Н. Анікеєв, Н. Огурцов, Е. Малах), як відповідальне і зацікавлене ставлення людини до праці, духовного й суспільного життя (Ю. Азаров, Л. Архангельський, Л. Гордін та ін.) [1].

Отже, соціальна активність є вихідною соціальною якістю, що відображає цілісне, стале, активне ставлення до суспільства та визначає якісні особливості свідомості, діяльності і становища особистості. Соціальна активність характеризується не тільки усвідомленням та прийняттям інтересів суспільства, а й готовністю та вмінням реалізувати ці інтереси, активною діяльністю самостійного суб'єкта. Важливими ознаками соціально-активної особистості є стале прагнення впливати на соціальні процеси та дієва участь у суспільних справах [2].

У світі напрацьовано чималий досвід, який допомагає людям похилого віку в допомозі збереження соціальної активності та адаптації до сучасних умов життя шляхом оволодіння новими знаннями. Останнє є однією з функцій університетів третього віку. Сьогодні в світі активно розвивається освіта для похилих людей. В засобах масової інформації час від часу з'являється інформація про “університети третього віку”. Єдиної концепції функціонування “університетів третього віку” поки що не існує. Діяльність таких установ в останній час досліджували М.Борисова, С.Коваленко, О.Новікова, І.Сагун, М.Букач, В.Стремецька, аналізуючи особливості організаційної освіти для людей третього віку в різних країнах. Стосується це і перспектив організацій університетів третього віку в Україні [3, с. 24].

На початковому етапі організації роботи “університету третього віку” на базі кафедри соціальної роботи Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського у 2011 році (сьогодні громадська організація “Освітній центр “Університет третього віку” гостро постало питання про необхідність аудиторій, комп'ютерних класів, спортивних залів і викладачів-волонтерів. Пошук подальшого вирішення питань вимагає підключення до роботи бібліотечних установ, які не тільки

надали читальні зали із комп'ютерним устаткуванням, а й допомогли істотно урізноманітнити та розширити цю діяльність.

Показовим у цьому напрямі є досвід співпраці освітнього центру “Університет третього віку” та Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки, в приміщенні якої проходять заняття з психології та педагогіки для слухачів “університету третього віку”. Сучасна бібліотека, залучаючи до участі у багатьох своїх заходах і акціях, сприяє підвищенню соціальної активності людей, а особливо людей похилого віку. Бібліотекарі, разом із викладачами-волонтерами, активно працюють в плані надання інформації з проблем, які реально хвилюють людей і які вирішуються саме на місцевому рівні.

Програма навчання побудована таким чином, щоб пенсіонери, передусім, здобули ті знання, які їм допоможуть зберегти та підвищити потенціал творчих сил, налагодити взаємодію із соціальним середовищем, а головне, навчитися краще розуміти покоління своїх дітей та онуків. Як показує досвід, саме зближення із молодшими поколіннями сприяє збільшенню ступеня соціальної активності пенсіонерів, адже це допомагає пенсіонерам більш впевнено почуватися в соціальному середовищі. З цією метою до викладання в “університеті третього віку” залучаються студенти – майбутні фахівці соціальної сфери. Досвідчені викладачі – професори й доценти – ретельно допомагають студентам у підготовці до таких лекцій. Самі ж студенти із задоволенням долучаються до цієї діяльності, адже вони не тільки набувають практичних навичок по роботі з людьми похилого віку, а й дізнаються чимало цікавого із життєвого досвіду старшого покоління.

Висновки

Бібліотека була й залишається осередком культурно-освітнього розвитку громади, будучи центрами інформації для населення, а особливо людей похилого віку. Що ж стосується функціонування “університетів третього віку”, досвід доводить, що це – ефективна й успішна організація для пенсіонерів. На сучасному етапі потяг до освіти й самоосвіти відчувається дуже сильно. Саме життя спонукає людей різних вікових категорій підвищувати свої знання, що допомагає не тільки підтримувати, а й підвищувати свою соціальну активність.

Список використаних джерел

1. Безпалько О. В. Розвиток соціальної активності особистості у дитячому об'єднанні [електронний ресурс]: зб. наук. праць / О. В. Безпалько // Вісник психології і педагогіки.– К., 2012. – Вип. 8. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua>.

2. Соціологія: підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г.П.Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.

3. Bukach N.N., Klimenyuk N.V., Stremetskaya V.A., Shepelyuk S.V. Experience of functioning of Universities of the third age // Materials of the 1st Conference "Science progress in European countries: new concepts and modern solutions". – Штуттгарт (Германия), 2013.